

Специфікація
контрольних вимірювальних матеріалів
для проведення в 2017 році єдиного державного екзамену
з УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Призначення КВМ ЄДЕ

Єдиний державний екзамен (далі – ЄДЕ) є формою об'єктивної оцінки якості підготовки осіб, що засвоїли освітні програми середньої (повної) загальної освіти, з використанням завдань стандартизованої форми (контрольних вимірювальних матеріалів).

Контрольні вимірювальні матеріали дозволяють встановити рівень засвоєння випускниками компонента державного стандарту середньої (повної) загальної освіти.

2. Документи, що визначають зміст КВМ

Зміст екзаменаційної роботи визначається на основі Державного стандарту загальної освіти з літератури.

3. Структура КВМ ЄДЕ

В екзаменаційній роботі виділені дві частини і прийнята наскрізна нумерація завдань. КВМ містять 17 завдань, що розрізняються формою і рівнем складності.

У частині 1 пропонується виконання завдань, що містять питання до аналізу літературних творів. Перевіряється вміння випускників визначати основні елементи змісту і художньої структури вивчених творів (тематика і проблематика, герої і події, художні прийоми, різні види тропів і т.п.), а також розглядати конкретні літературні твори у взаємозв'язку з матеріалом курсу.

Частина 1 містить два комплекси завдань.

Перший комплекс завдань відноситься до фрагменту епічного, або поетичного, чи драматичного твору: 7 завдань з короткою відповіддю (1-7), які потребують написання слова, або словосполучення, або послідовності цифр, і 2 завдання з розгорнутою відповіддю в обсязі 5-10 речень (8, 9).

Другий комплекс завдань відноситься до ліричного твору: 5 завдань з короткою відповіддю (10-14) і 2 завдання з розгорнутою відповіддю в обсязі 5-10 речень (15, 16).

Загальна структура частини 1 підпорядкована завданню широкого змістовного охоплення літературного матеріалу. Художні тексти, пропонувані для аналізу, дозволяють перевірити не тільки знання випускниками конкретних творів, а й здатність аналізувати текст з урахуванням його жанрової приналежності; 2 завдання припускають вихід в широкий літературний контекст (обґрунтування зв'язку даного художнього тексту з іншими творами за вказаними в завданнях аспектам зіставлення). Таким чином, опора на внутрішньопредметні зв'язки вивченого курсу дозволяє забезпечити додаткове охоплення змісту літературного матеріалу, що перевіряється.

Дотримання запропонованого алгоритму роботи дозволяє екзаменованим виявити місце і роль епізоду (сцени) в загальній структурі твору (аналіз фрагмента), розкрити сюжетно-композиційні, образно-тематичні та стилістичні особливості аналізованого тексту, узагальнити свої спостереження з виходом в літературний контекст.

Частина 2 роботи вимагає від учасників ЄДЕ написання повноформатного розгорнутого твору на літературну тему (таким чином, до відпрацьованого в частині 1 літературного матеріалу додається ще один змістовний компонент курсу). Випускнику пропонується 3 питання (17.1-17.3), що охоплюють найважливіші віхи вітчизняного історико-літературного процесу: 1 - за творами давньоруської літератури, класики XVIII в. і XIX ст. ; 2 - за творами літератури Придністров'я XX ст.; 3 - за творами української літератури XX в. Випускник вибирає тільки одне з

питань і дає на нього відповідь у формі твору, обґрунтовуючи свої судження зверненням до твору (по пам'яті). Робота такого типу дає випускникові можливість показати своє ставлення до проблем, що підіймається, письменником, розуміння художньої своєрідності твору. Написання твору вимагає великої пізнавальної самостійності і найбільшою мірою відповідає специфіці літератури як виду мистецтва та навчальної дисципліни, що ставить своїми цілями формування кваліфікованого читача з розвиненим естетичним смаком і потребою до духовно-морального і культурного розвитку.

Нижче наводиться таблиця, в якій подано розподіл завдань за частинами екзаменаційної роботи.

Частини роботи	Тип завдань	Кількість завдань	Максимальний бал	Відсоток максимального бала за завдання
Частина 1	3 короткою відповіддю	12	12	67%
	3 обмежено розгорнутою відповіддю	4	16	
Частина 2	3 розгорнутою відповіддю	1	14	33%
Всього:		17	42	100%

4. Розподіл завдань КВМ за змістом, видами умінь і способами дій

Обсяг змісту курсу літератури для екзаменаційної роботи представлений у кодифікаторі 8 розділами. На підставі першого розділу «Відомості з теорії й історії літератури» у формулюваннях завдань використовуються ті або інші терміни і поняття. Інші 7 розділів кодифікатора розподіляють твори художньої літератури у відповідності з різними літературними епохами:

- Література Київської Русі;
- Давня українська література;
- Література кінця ХУІІІ – перших десятиліть ХІХ ст.;
- Літературний процес 40-60-х років ХІХ ст.;
- Літературний процес 70-90-х років ХІХ ст.;
- Літературний процес кінця ХІХ – початку ХХ ст.;
- Літературний процес ХХ ст.;
- Твори українських письменників-емігрантів;
- Література Придністров'я ХХ ст.

У кожному варіанті екзаменаційної роботи обов'язково містяться завдання, що відповідають трьом змістовним блокам :

- 1) Література Київської Русі, давня література, література ХУІІІ ст. і першої половини ХІХ ст.
- 2) Література другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
- 3) Література ХХ ст., твори українських письменників-емігрантів, література Придністров'я.

Завдання усіх частин роботи передбачають перевірку умінь аналізувати текст художніх творів, що відносяться до різних родів літератури (епос, лірика, драма).

Відбір літературного матеріалу здійснюється з урахуванням завдання перевірки умінь випускників аналізувати художній текст в єдності змісту та форми. Групування текстів для аналізу підпорядковане принципу хронологічного охоплення предметного курсу: давня література - література ХУІІІ ст. - література першої і другої половини ХІХ ст. - література ХХ ст. (представлені в першій частині роботи художні тексти залежно від комплектації конкретного варіанту екзаменаційної роботи в тій або іншій комбінації відбивають різні літературні епохи).

Для виконання завдання другої частини (письмова відповідь на питання про літературний твір) випускникові надається право вибору такого питання за твором

одної з трьох літературних епох, а також літератури Придністров'я, представлених вище.

Екзаменаційна робота з літератури вимагає виконання наступних видів діяльності.

- Усвідомлене, творче читання художніх творів різних жанрів (усі типи завдань).
- Різні види переказу (17).
- Визначення приналежності літературного (фольклорного) тексту до того або іншого роду і жанру (1-16).
- Аналіз тексту, що виявляє авторський задум і різні засоби його втілення; визначення мотивів вчинків героїв і сутності конфлікту (усі типи завдань).
- Письмові інтерпретації художнього твору (8-9, 15-17).
- Виявлення мовних засобів художньої образності і визначення їх ролі в розкритті ідейно-тематичного змісту творів (усі типи завдань).
- Самостійний пошук відповіді на питання, коментування художнього тексту (8-9,15-17).
- Написання творів на основі літературних творів (17).
- Порівняння, зіставлення, класифікація, ранжирування об'єктів за одним або декількома запропонованими засадами, критеріями (9, 16).

Таким чином, зміст і структура екзаменаційної роботи дають можливість перевірити знання випускників змістовної сторони курсу (історії і теорії літератури), а також необхідний комплекс умінь з предмету:

- сприймати й аналізувати художній текст в його жанрово-родовій специфіці;
- виділяти смислові частини художнього тексту;
- виділяти і формулювати тему, ідею, проблематику твору, давати характеристику героїв;
- характеризувати особливості сюжету, композиції, роль зображувально-виражальних засобів у творі;
- зіставляти літературні факти і явища;
- виділяти авторську позицію в творі;
- висловлювати своє ставлення до прочитаного у формі письмового висловлювання на літературну тему.

5. Розподіл завдань КВМ за рівнем складності

До екзаменаційної роботи ввійшли завдання базового, підвищеного і високого рівнів складності. Частина 1 містить 12 завдань базового рівня (1-7, 10-14) і 4 завдання підвищеного рівня складності (8-9, 15-16).

Частина 2 містить одне завдання високого рівня складності (випускникові запропонований вибір з трьох завдань 17.1, 17.2, 17.3), яке вимагає від учасника екзамену написання самостійного повноформатного тексту на літературну тему.

6. Загальний розподіл завдань за рівнем складності

Рівень складності	Позначення завдань в роботі	Тип завдань	Кількість завдань	Максимальний бал	% від максимального бала
Базовий	1-7, 10-14	з короткою відповіддю	12	12	29%
Підвищений	8-9,15-16	з розгорнутою відповіддю	4	16	38%
Високий	17.1-17.3	з розгорнутою відповіддю	1	14	33%
Всього:			17	42	100%

7. Система оцінювання окремих завдань і екзаменаційної роботи в цілому

За кожну правильну відповідь при виконанні завдань з короткою відповіддю першої і другої частин екзаменаційної роботи випускник отримує 1 бал. Відповідь, яка містить набір цифр, вважають правильною, якщо всі цифри наведено правильно, з дотриманням указаної послідовності. Оцінка виконання завдань, які потребують розгорнутої відповіді, визначається експертним шляхом.

Завдання 8 та 15 оцінюється за однаковим критерієм: «Точність і повнота відповіді». При оцінюванні відповіді враховується її мовленнєве оформлення (якщо у відповіді, яку оцінено не нижче 2-х балів, немає мовленнєвих помилок чи допущено 1 мовленнєву помилку, учень отримує додатково 1 бал). Таким чином, за успішне виконання кожного з завдань 8 та 15 учень отримує максимально по 4 бали.

Завдання 9 та 16 оцінюються за аналогічним критерієм, але з більшою деталізацією. При оцінюванні відповіді враховується його мовленнєве оформлення.

Завдання частини 3 (17) оцінюються за п'ятьма критеріями: «Глибина розкриття теми твору та переконливість суджень», «Рівень володіння теоретико-літературними поняттями», «Обґрунтованість залучення тексту твору», «Композиційна цілісність та логічність викладу», «Дотримання норм мовлення». Максимальний бал за виконання завдання 17 – 14.

Завдання 17 вважається невиконаним, якщо учень, відповідаючи на питання, за перший (головний) змістовий критерій отримує 0 балів (завдання далі не перевіряється).

На основі результатів виконання всіх завдань роботи визначаються бали, які потім перераховуються в тестові за 100-бальною шкалою. Тестові бали випускника фіксуються в посвідченні про результати ЄДЕ.

8. Час виконання варіанту КВМ

Час виконання роботи – 3 години 55 хвилин (235 хв.). Рекомендується 2 години відвести на виконання завдань частин 1 (аналіз фрагмента епічного (драматичного, ліро-епічного) твору і поезії), решту часу – на виконання завдання частини 2.

9. Зміни в КВМ ЄДЕ 2017 року в порівнянні з 2016 роком.

Зміни в КВМ ЄДЕ 2017 року в порівнянні з 2016 роком відсутні. **В КВМ 2017 року запроваджено наскрізну нумерацію завдань.**